

jaargang 23 | NR1 | maart 2023

Perspex

Leven

**Nieuwe
euthanasiewetgeving?**

4

**Interview met
Mirjam Bikker**

13

**Hoezo is het knap
dat ik er ben?**

16

Voorwoord

Marlies Potappel

Op het moment dat ik dit voorwoord schrijf hebben de aardbevingen in Syrië en Turkije nog maar net plaatsgevonden. Verwoestingen van ongekende omvang voltrokken zich. Beelden getuigen van radeloosheid en intens verdriet. Dit keer was het geen aanval van een dodelijk virus of een doorgedraaide Rus, maar werd de verwoesting veroorzaakt door de aarde zelf. De aarde trilde, beefde. De mens had even niets meer te zeggen. Gebeurtenissen als deze vervullen me meer dan eens met een vorm van cynisme, een extreem relativerende houding tegenover al het andere. Een soort boosheid: is dit het leven?

Ik besef me dat mijn cynisme nou niet bepaald behulpzaam is. Speurhonden die in rampgebieden zoeken naar mensenlevens, die zijn behulpzaam. Mensen die geld op giro 555 storten zijn behulpzaam. Politici die zich inzetten voor meer humanitaire steun en ontwikkelingshulp zijn behulpzaam. Klimaatactivisten die de urgentie van onmiddellijke klimaatactie erkennen en agenderen zijn behulpzaam. Allemaal mensen en dieren die hun leven in dienst stellen van de ander, de aarde of het geheel.

Het thema van deze Perspex is 'Leven'. Een breed begrip. Als redactie ontdekten we dat de thema's die je met dit woord associeert tekenend zijn voor hoe jouw mens- en wereldbeeld in elkaar zit. Probeer het maar eens: wat roept het thema bij jou op? Waar denk jij het eerste aan?

Het viel ons op dat wij zelf het leven als snel op onszelf en onze omgeving betrokken. Vanuit politiek perspectief associeerden we het thema met gevoelige onderwerpen als euthanasie en abortus. Door in gesprek te gaan met een bestuurslid van PINK!, de jongerenpartij van Partij voor de Dieren besepte ik dat er een bredere kijk mogelijk is en dat het eigenlijk best beschamend is dat we vooral aan mens-gerelateerde zaken denken bij dit thema. De wereld is zoveel groter, wonderlijker en rijker, maar ook zoveel rauwer, onvoorspelbaarder en onbeheersbaarder dan we als mens soms denken. Dat laatste bleek maar weer afgelopen dagen.

In dit nummer gaan we in op allerlei onderwerpen die te maken hebben met het thema 'Leven'. Onze redacteur Pieter ging op pad voor een interview met Mirjam Bikker over de kijk van de CU op het levensbegin. Ook gaan we in verschillende artikelen op de andere kant van het leven: het levenseinde. Onze gastredacteur Stieneke neemt je in haar ervaringen in het leven met een visuele beperking en haar visie op diversiteit. Tot slot zijn we vereerd 'Kanaän Courant' te introduceren als rubriek (typ vooral eens in op google) en staan we uiteraard stil bij het vertrek van onze zeer gewaardeerde, bijna-heilige partijleider Gert-Jan.

Veel leesplezier!

Marlies Potappel • hoofdredacteur

Inhoud

- 2 VOORWOORD vanuit de redactie
- 3 Perspectief IN DE MEDIA
- 4 Nieuwe euthanasiewetgeving?
- 8 SATIRE door 'De Kanaän Courant'
- 9 WIST JE DAT? Over Gert-Jan Segers
- 10 BETOOG over het 'wetsvoorstel voltooid leven'
- 13 INTERVIEW met Mirjam Bikker
- 16 Hoezo is het knap dat ik er ben?
- 18 HOE ZIT DAT? Over de werkbaarheid in de 2de kamer
- 19 CARTOON
- 20 INTERVIEW met de jongerenpartij van de Partij Van De Dieren: Pink!
- 24 TEGEN HET SPEL over Twitter
- 26 VANUIT HET BESTUUR
- 27 BOEKBESPREKING Garry Kasparov

IN DE MEDIA

18/11
Ilja Treuren opineert in Trouw over klimaatschade vergoeden

15/12
Voorzitter Jens staat in Trouw over de nareismaatregel en gezinshereniging

17/11
Annelle bij Family7 over het WK in Qatar en minister Helder die afreist.

4/1
Chris Noordzij was te gast bij Den Haag FM over het vuurwerkverbod dat Perspectief bepleit.

9/11
In het ND vraagt Perspectief om brede steun voor het nieuwe pensioenstelsel.

IS ER EEN PASSENDE WEG VOORUIT VOOR

NIEUWE EUTHANASIEWETGEVING?

Geschreven door: **Marnix Koops**

Versoepeling van de huidige euthanasiewetgeving is een beladen onderwerp dat, net zoals andere medisch-ethische thema's zoals abortus, makkelijk resulteert in sterk gepolariseerde discussies. De maatschappij lijkt zich bij dit soort vraagstukken te verdelen over twee kampen van voor en tegen en de nuance blijft steeds vaker achterwege. Ook binnen de huidige regering blijven er scherpe tegenstellingen, met vooral de D66 als voorstander voor versoepeling en de ChristenUnie als felle tegenstander. In dit artikel beschrijf ik waarom de D66 versoepeling rond euthanasie bepleit en wat de ChristenUnie er toe beweegt om de huidige wetgeving niet te willen verruimen.

EEN ROEP VOOR VERSOEPELING

In 2020 diende Pia Dijkstra (D66) een initiatiefwetsvoorstel in om

levenseindebegeleiding van ouderen op verzoek te versoepelen. Deze wet zou het mogelijk moeten maken voor ouderen boven de 75 jaar om met hulp hun leven te beëindigen. De D66 vindt dat dit noodzakelijk is omdat volgens hen elk mens recht heeft op zelfbeschikking en dat dit ook leidend moet zijn in een nieuwe euthanasiewet. Mede door toedoen van de ChristenUnie werd in het coalitieakkoord van Rutte III dit wetsvoorstel op de lange baan geschoven, maar de Raad van State schreef wel alvast een advies. In mei 2022 werden de resultaten van het onderzoek openbaar gemaakt. Onderzoekers concludeerden dat een aparte voltooid leven-wet onwenselijk is. Zorgen van de ChristenUnie kwamen terug in het rapport: onder andere wordt gevreesd dat de wet een signaal geeft dat het leven van ouderen minder waardevol is en dat dit vervolgens gevoelens van

overbodigheid kan versterken. De D66 zegt de zorgen van het rapport mee te nemen, maar is niet overtuigd om de wet sterk aan te passen of in te trekken.

IN 2019 LIET OOK ZIEN DAT
55% VAN DE NEDERLANDERS
VINDT DAT EUTHANASIE
VOOR GEZONDE MENSEN
MOGELIJK MOET ZIJN

De roep voor versoepeling van de euthanasiewetgeving en daarmee meer ruimte voor een voltooid leven regeling is ook buiten het Binnenhof te horen. Een bekend voorbeeld is de Coöperatie Laatste Wil, een organisatie die de afgelopen jaren vaak in het nieuws is geweest, onder andere vanwege het beschikbaar maken van een dodelijk poeder. Onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in 2019 liet ook zien dat 55% van de Nederlanders vindt dat euthanasie voor gezonde mensen mogelijk moet zijn. Binnen deze groep vindt wel weer een derde dat hier wel een leeftijdsgrens aan vast moet zitten, maar over welke leeftijd dat moet zijn is geen overeenstemming.

KOESTER HET LEVEN

Aan de andere kant van het spectrum zien we een derde van de ondervraagden die juist vindt dat euthanasie zonder lijden uitgesloten moet blijven. Ook Mirjam Bikker, fractievoorzitter van de ChristenUnie en woordvoerder over dit onderwerp, vindt verdere versoepeling niet nodig. Op de website van de ChristenUnie vertelt ze dat zij gelooft in de intrinsieke waarde van de mens, een menselijk leven dat gekoesterd en daarom ook beschermd

moet worden. Met een steeds grotere groep ouderen die zich eenzaam voelt, zien we ook steeds meer ouderen die zichzelf zien als overbodig; als een last voor de omgeving en de wereld. De ChristenUnie wil voorkomen dat het voltooid leven zo een ontzettend duister randje krijgt: is het leven straks voltooid als het individu niets meer bijdraagt aan de samenleving? De ChristenUnie zet zich juist liever in op het verminderen van eenzaamheid onder ouderen en andere mooie initiatieven beschreven in het Waardig Ouder Worden 2.0 manifest.

HENK DE TEGELZETTER

Helaas zullen er, ondanks deze initiatieven, toch altijd mensen blijven die graag een eind aan hun leven willen maken, en hoewel ik mij ook niet kan vinden in de initiatiefwet van D66 denk ik ook na over mijn eigen toekomst. Wat doe ik als ik word gediagnosticeerd met dementie? Wil ik mijn laatste jaren hulpeloos en onzelfstandig afsluiten, wil ik zo herinnerd worden? In een indrukwekkend stuk uit de Volkskrant worden vier mensen gevolgd die een euthanasietraject ingaan. Vooral het stuk over Henk, de tegelzetter die na zijn Alzheimer diagnose niet meer wil leven, raakte mij diep.

WIL IK MIJN LAATSTE
JAREN HULPELOOS EN
ONZELFSTANDIG AFSLUITEN,
WIL IK ZO HERINNERD
WORDEN?

Henk wist na zijn diagnose gelijk dat hij niet meer wilde leven en blijft hierover nuchter tijdens de gesprekken voor de euthanasie. Aan het eind van het artikel lezen we hoe Henk,

in aanwezigheid van zijn gezin en vrienden, afscheid neemt van het leven. Hoewel zijn vrouw Henk hiervoor nog maar één keer heeft zien huilen, is hij nu constant in tranen, samen met zijn zoons.

IS HET LEVEN STRAKS VOLTOOID ALS HET INDIVIDU NIETS MEER BIJDRAAGT AAN DE SAMENLEVING?

Heeft de regering het recht om mensen zoals Henk tegen te houden in hun eigen beslissing om een eind aan hun leven te maken? Zou dit niet juist onwenselijke gevolgen in de kaart spelen, met instanties die dodelijke poeders

op de markt brengen en mensen die zichzelf van het leven benemen? Ikzelf ben er nog niet uit, maar het is duidelijk dat voorzichtigheid en nauwkeurigheid geboden is. De overheid mag geen signaal aan ouderen geven dat ze overbodig zijn, maar moet ook genoeg opties openhouden voor mensen die ondraaglijk lijden, lichamelijk dan wel geestelijk. Of dit vervolgens moet worden uitgebreid voor mensen zonder specifiek lijden, maar wel met een doodswens lijkt mij nog onwenselijk. Het is in ieder geval duidelijk dat de huidige initiatiefwet van D66 nog niet genuanceerd genoeg is om aan deze voorwaarden te voldoen. Een open discussie in de samenleving is nodig om naar een oplossing te komen voor beide partijen, een oplossing voor ouderen met een verdiende waardige laatste levensfase en voldoende zelfbeschikkingsrecht voor iedereen. •

(1) <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/cooperatie-laatste-wil-verliest-zaak-tegen-de-staat-verbod-op-hulp-bij-zelfdoding-blijft-gehandhaafd~bb5d08d4/>

(2) <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/om-vervolgt-tien-leden-cooperatie-laatste-wil-vanwege-verstrekken-zelfdodingsmiddel~bf040032/>

(3) <https://www.trouw.nl/zorg/de-helpt-van-de-nederlanders-wil-euthanasie-mogelijk-maken-voor-wie-het-leven-beu-is~bd867cf3/>

(4) <https://www.kbo-pcob.nl/wp-content/uploads/2022/06/Manifest-Waardig-ouder-worden-2.0-lange-versie.pdf>

(5) <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/mee-met-de-euthanasie-arts-als-ik-niet-meer-kan-werken-wil-ik-dood~be0d6725/>

Master Herbronning Gereformeerde Theologie

9 Redenen om deze master te gaan doen:

1. Rijke inhoud
2. Hedendaags
3. Gereformeerde identiteit
4. Verbinding met je huidige of beoogde beroep
5. Uniek
6. Laagdrempelig
7. Goede sfeer
8. Persoonlijke vorming
9. Colleges alleen op woensdag

7 maart en 8 mei 2023
Online info-avond

17 mei 2023
Meeloopdag

Deeltijd **60EC** studie

Theologische Universiteit Apeldoorn

Kijk voor meer informatie op www.tua.nl

wi

Wetenschappelijk
Instituut
ChristenUnie

Scherp je gedachten over christelijke politiek

Word donateur voor €20,00 per jaar

KC

CU WEERT MANNEN UIT DE POLITIEK:

‘DE PLAATS VAN DE MAN IS IN HET GEZIN’

Geschreven door: **Kanaän Courant**

Na het vertrek van fractieleider Gert-Jan Segers publiceert het partijbestuur van de ChristenUnie een statement waaruit blijkt dat de partij mannen uit de politiek wil weren. Een citaat uit het statement luidt: “Het vertrek van onze zeer gewaardeerde collega Gert-Jan Segers en zijn beweegredenen daartoe maakten ons eens te meer duidelijk dat de man bovenal een roeping en plaats in het gezin heeft. Wij realiseren dat dit mannenstandpunt in de huidige samenleving discussie en onrust zal veroorzaken, maar wij zijn ervan overtuigd dat de Bijbel dit van ons vraagt.”

Met Ankie van Tatenhove als partijvoorzitter, Trineke Palm als directeur van het Wetenschappelijk Instituut, Tineke Huizinga als leider van de Eerste Kamerfractie en Carola Schouten als vicepremier, zwaaiden vrouwen al langer de scepter binnen de ChristenUnie. Nu Mirjam Bikker Gert-Jan Segers opvolgt als fractievoorzitter, is de laatste stap dus gezet.

Achter de schermen blijkt de overgang naar een genderexclusieve ChristenUnie al langer te spelen. Gert-Jan Segers: “Steeds vaker kreeg ik het gevoel dat er binnen de ChristenUnie geen ruimte meer was voor mannen. Toen er tijdens een partijborrel werd voorgesteld om Love Actually te kijken, besepte ik dat dit de meloen zou worden die ik op een gegeven moment niet meer zou kunnen doorslikken.”

Segers koestert echter allesbehalve wrok na zijn besluit. Segers: “Ik heb eerst zeven jaar in Egypte gewoond en daarna tien jaar in de Tweede Kamer. Ik ben de dorre woestenij nu wel zat. Nu kan ik tijd doorbrengen met mijn gezin en werken aan mijn nieuwe roman: Twee zussen en een jongen met blauw haar.”

Meer satire? ga naar kanaancourant.nl

Na 10 jaar werken als Tweede Kamerlid voor de ChristenUnie, waarvan 7 als fractievoorzitter, stopt Gert-Jan Segers als politicus. Genoeg reden om onze eerste kersverse rubriek “Wist je dat” aan hem te besteden!

Geschreven door:
Marnix Koops

Wist JE DAT

Gert-Jan groeide op in Leeuwarden en is nog steeds fan van de Friese club Cambuur. Net als Wilfred Genee, mede waarom Gert-Jan Genee vroeg voor zijn afscheidsinterview te zien op YouTube. Naast Cambuur is Segers trouwens ook nog supporter van PSV.

meloenen die we X moeten doorslikken

ik heb zeven jaar in Egypte gewoond X

Een feitje wat menig CU-lid zal verbazen: Gert-Jan heeft maar liefst zeven jaar in Egypte gewoond! Door zijn verblijf in het Noord-Afrikaanse land spreekt Segers nog steeds een aardig woordje Egyptisch.

Ik speelde te veel de man en niet de bal

Aan Kidsweek verklapte Gert-Jan dat hij vroeger met vrienden in een cabaretgroep gespeeld heeft. Of de de cabaretgroep moest stoppen door een gebrek aan publiek wordt niet uitgelicht.

WETSVOORSTEL VOLTOOID LEVEN

riskant, onnodig en onzorgvuldig

Geschreven door: **Daniël van Holten**

Dat is de waarschuwing die ik graag meegeef over het wetsvoorstel voltooid leven van D66. Het is tijd om dat paradepaardje van de sociaal-liberalen voor goed af te wijzen. In dit stuk beschrijf ik de achtergrond van het wetsvoorstel Voltooid Leven, hoe deze het politiek Nederland verdeelt en een korte opinie betoog ik waarom het initiatief ingetrokken moet worden.

GESCHIEDENIS

Euthanasie en hulp bij zelfdoding was lang verboden, maar is geleidelijk gelegaliseerd. Dit is wettelijk geregeld in de “Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding.” Deze wet bevat wat zorgvuldigheidseisen waarmee euthanasie wel toegepast mag worden, de te volgen procedures en bepalingen over een toetsingscommissie. De politieke debatten over euthanasie en voltooid leven zijn altijd debatten geweest met felle voor- en tegenstanders, verdeeldheid en langzame veranderingen in de wetgeving. Dat getouwtrek tussen voor- en tegenstanders leidde tot het instellen van een commissie Schnabel (2016), die moest adviseren over de

huidige euthanasiewetgeving, maatschappelijke context, juridische mogelijkheden en onderzoek naar mogelijkheden om het “Voltooid Leven” gevoel te voorkomen. Daarnaast diende D66 een initiatiefvoorstel in om de euthanasiemogelijkheden te verbreden naar wie zijn leven voltooid vindt. De politieke en maatschappelijke tegenreactie daarop was het initiatief Waardig Ouder Worden, opgezet door de ChristenUnie en veel verschillende maatschappelijke partijen.

STAND VAN ZAKEN

Het besproken wetsvoorstel is aangehouden om Rutte III te kunnen formeren maar in 2021, onder Rutte IV, is het een vrije kwestie voor Kamerleden geworden. Ondertussen is er een tweede onderzoek verschenen naar de populatie van mensen met een stervenswens en het advies van de Raad van State over het initiatiefvoorstel van D66 is bekend. Dat advies is zeer negatief over het voorstel van D66 en noemt veel tekorten en onzorgvuldigheden. Sindsdien beraadt D66 zich of ze het voorstel gaan indienen in de Tweede Kamer.

BETOOG

Dan volgt nu mijn betoog waarom het wetsvoorstel naar de prullenbak moet verdwijnen. Dit is een scherpe stelling maar verdedig ik met drie redenen: het slechte wetgeven, het inhoudelijk onnodige en het hellende vlak.

Veel van de ingrediënten van slecht wetgeven zijn hier aanwezig. Voltooid Leven is namelijk een ideologisch punt voor D66 dat de partij en Pia Dijkstra voor profilering gebruikten. Ondanks twee rapporten die negatief uitvielen werd het idee doorgezet. Ondanks dat er veel negatieve adviezen liggen, wordt dit voorstel niet ingetrokken. D66 blijft hiermee tegen beter weten in profileren en doet aan nalatig en slordig wetgeven.

Na de Commissies Schnabel en Wijngaarden werd duidelijk dat bestaande wetgeving voldoende werkt en een goede balans heeft. In het rapport van Schnabel laat de Artsenfederatie KNMG weten dat huidige wetgeving voldoet voor een goed oordeel tussen arts en patiënt. De voorwaarde voor euthanasie is niet per sé een bepaalde ziekte, maar meer uitzichtloos ondraaglijk lijden. Dit kan al deels medisch en deels niet medisch zijn, dus ook een deel opstapeling van ouderdomsklachten. U merkt dat met verruiming van de huidige wetgeving de grenzen beginnen te schuiven. Al met al concludeert de commissie dat het merendeel van mensen die het leven als voltooid beschouwt, al toegang heeft tot euthanasie en daarom zagen ze geen aanleiding tot wetswijziging.

Vervolgens rapporteert van Wijngaarden over de grootte en aard van de doodswens. In dit rapport staat dat de aanhoudende doodswens bij 10.000 mensen bestaat. Ook blijkt dat er aan de doodswens een variërend aspect zit. Bij sommige mensen is er wel sprake van een doodswens, maar is deze niet sterker dan de

levenswens. Voor weer anderen neemt de doodswens soms af en soms toe en in bepaalde gevallen verdwijnt de doodswens volledig. Dat variërende aspect is al genoeg reden om niet te doden. Doden is niet niets en geen normaal medisch handelen volgens de KNMG. Zelfs voor die 10.000 mensen is de wet Voltooid Leven dus geen zorgvuldige oplossing. Het is wel een effectieve, maar geen zorgvuldige en gebalanceerde wet. Dit komt met alle risico's van fout handelen, oordelen en onomkeerbare gevolgen van dien.

Nu dit wetsvoorstel inhoudelijk onnodig en afgeraden is, rest mij nog het hellend vlak te noemen. Ondanks het feit dat Nederland enorm progressief is, zijn er alsnog landen even progressief of nog progressiever in de medische ethiek. In Canada is de euthanasiewetgeving vergelijkbaar met die in Nederland. Hier zijn signalen te zien dat achterliggende factoren zoals armoede leiden tot een euthanasiewens. Ook in het rapport Schnabel wordt gewaarschuwd dat mensen deels sociale en niet-medische redenen meenemen in hun doodswens en dat mensen zich vaker subjectief “een last vinden”. Ook kan elke nieuwe verruiming met minder waarborgen en zorgvuldigheid leiden tot meer te snelle overlijdens. Daarvoor waarschuwt de commissie Schnabel ook al bij het bespreken van een Pijl van Drion, en nu noemt de Raad van State dat hier inderdaad veel minder zorgvuldigheid in het wetsvoorstel zit. De combinatie van meer gronden om euthanasie te plegen en minder strenge waarborgen zijn samen een bijzonder gevaarlijke combinatie.

Al met al ben ik van mening dat de wet voltooid leven slecht onderbouwd, onnodig, afgeraden, een hellend vlak naar meer euthanasie om mindere redenen. De initiatiefnemers doen er daarom beter aan dit wetsvoorstel te versnipperen voorgoed te vergeten.

Tij kan dit
en wij staan
naast jou

door: **Pieter van Daalen**

Vanwege het thema leven van deze editie, zocht redacteur Pieter van Daalen in november Mirjam Bikker op in de Tweede Kamer. Bikker heeft onder andere het thema abortus in haar portefeuille. In een van de fractiekamers van de ChristenUnie kon Pieter een half uur met Bikker spreken.

Gaat het goed met je?

Ik ben erg druk, maar het gaat heel goed! Het zijn de maanden van de begrotingen van de ministeries, wat betekent dat er veel moties gemaakt worden. Naast dat er veel stemmingen zijn, ben je constant op zoek naar meerderheden voor en tegen moties. Hiernaast ben ik bezig met het maken van een initiatiefwet.

Interview met Mirjam Bikker

Perspex schrijft een editie over Leven, waar denk je dan aan?

Voor mij is leven een geschenk van God en daar moeten we goed voor zorgen, van begin tot eind. Die zorg gaat over het hele leven, bijvoorbeeld mentale gezondheid, maar ook huisvesting en goed oud worden bijvoorbeeld. 'Leven' is dus een breed thema. Ik vind het heel mooi dat PerspeX hierover schrijft en stilstaat bij zo'n kernthema van de ChristenUnie.

Abortus valt ook onder het thema Leven. Kun je toelichten hoe de ChristenUnie hier in staat?

Ik vind het heel belangrijk om er mee te beginnen dat het onderwerp abortus gaat over een heel heftige situatie waarin een vrouw of een meisje terecht is gekomen. Hoe je ook naar abortus kijkt, het is een heel heftig dilemma waarin je bent beland, waarin je vaak ongewenst zwanger bent.

“ Voor mij is Leven een geschenk van God en daar moeten we goed voor zorgen, van begin tot eind

Voor de ChristenUnie is het belangrijk om te overwegen hoe we goed zorgen voor de moeder en hoe we goed zorgen voor het ongeboren leven, want het ongeboren leven is een geschenk wat we van God krijgen. We moeten niet voorbij gaan aan het intense dilemma waar iemand voor staat. Voor veel jongeren is abortus een onderwerp wat ver weg staat óf een onderwerp wat heel heftig zeer dichtbij is gekomen.

In de huidige samenleving wordt de vrijheid van abortus gelijk gesteld aan individuele keuzevrijheid. Ik vind dat dat voorbij gaat aan de bescherming van het ongeboren

leven, en als je het dan hebt over individuele keuzevrijheid, dan is dat meer dan alleen de mogelijkheid tot abortus. Het vergroten van de individuele keuzevrijheid is ook het wegnemen van bijvoorbeeld financiële obstakels. Als je kijkt naar de redenen waarom vrouwen overgaan tot abortus, dan zie je bijvoorbeeld redenen als financiën, woning of school. Dat zijn redenen waarbij ik denk, hé daar kunnen we als ChristenUnie echt wat aan doen en juist daarmee de keuzevrijheid vergroten. In het maatschappelijk debat wordt naar die kant van het verruimen van keuzevrijheid vaak niet gekeken.

Heeft de stellingname van de ChristenUnie over dit onderwerp geleid tot heftige reacties?

Het leidt er eerder toe dat de ChristenUnie wordt geframed. Mensen stellen dat we een soort geheime agenda hebben en dat wij de betuttelaar zijn. Echter ben ik juist heel transparant in wat ik wil: het aantal abortussen in Nederland omlaag. Juist gezien de oorzaken is er nog heel veel werk aan de winkel. Ik wil me er voor inzetten dat vrouwen makkelijker de keuze kunnen maken voor het behoud van het ongeboren leven, en dat die vrouwen zich daarin gesteund voelen. Hier ligt een taak voor de overheid, voor ons als ChristenUnie, maar ook voor maatschappelijke organisaties, zoals de kerk. In bepaalde kerken is dit heel lastig, juist terwijl kerken er voor mensen moeten zijn.

Voor de zomer is de beraadtermijn op abortus afgeschaft, wat vind jij hiervan?

Je weet dat in de samenleving veel mensen het verruimen van het recht op abortus als wenselijke uitkomst zien, maar ik vind dit heel onverstandig. Ik vind dat hierbij de groep

vrouwen die nog onzeker is of die onder druk staat van bijvoorbeeld familie, partner en omstandigheden, wordt vergeten. Die groep zou gebaat zijn bij hulp en dan wellicht een andere keuze maken. Ook bij het schrappen van de beraadtermijn wordt weer gekozen voor de groep vrouwen die het al zeker weet, die een weloverwogen beslissing maakt, zonder achterliggende factoren. De groep vrouwen die het hardst steun en support nodig heeft, die heeft niet meer de automatische ruimte van de dokter om er nog even over na te denken.

VERSCHULT HET EVENWICHT VAN ABORTUS DAARMEE NOG MEER RICHTING DE INDIVIDUELE KEUZEVRILJHEID?

Ja, de keuzevrijheid van de vrouw wordt vooropgesteld. Dit met de vooronderstelling dat die vrouw helemaal vrij en rationeel is in de keuze die ze moet maken. Daarbij stel ik mijn vragen, alleen al omdat het een noodsituatie is, maar ook omdat er veel te vaak achterliggende redenen zijn om de zwangerschap af te breken. Verschillende artsen die werken in bijvoorbeeld achterstandswijken gaven bij mij aan dat ze het spijtig vonden dat de beraadtermijn werd afgeschaft, omdat bij hen in de wijk vrouwen steun en hulp nodig hebben.

WORDT ER IN DE MEDIA DAN TE VAAK GEFRAEMD DAT DE BERAADTERMIJN EN WETGEVING BEPERKT, TERWIJL DIT VOOR VEEL VROUWEN WAARDEVOL IS?

Ja, deze denkwijze moet omgedraaid worden. Er moet niet gekeken worden naar hoe deze specifieke wet beperkend is voor vrouwen, maar naar wat deze wet ook kan bieden voor de meest kwetsbare vrouw. Bijna alle wetten zijn geschreven vanuit de rationeel, zelfdenkende mens, terwijl er vaak veel andere factoren een rol spelen. Er wordt telkens

gekozen vanuit een liberaal zelfbeeld in de samenleving en daarmee doe je een groep mensen tekort, een groep waar de overheid veel meer voor moet betekenen.

HOE VIND JIJ DAT JONGEREN OM GAAN MET MEDISCH-ETHISCHE THEMA'S?

Jongeren groeien op in een samenleving waarin abortus heel normaal is. Enerzijds zie ik dat er bij jongeren vaker argwaan is over abortus dan bij de voorgaande generaties. Anderzijds speelt denk ik bij jongeren ook het gevoel dat de keuzevrijheid van de vrouw vergroot moet worden, omdat dit jarenlang zo beperkt is geweest.

De opkomst voor die keuzevrijheid is natuurlijk ook iets moois, begrijp me niet verkeerd. Maar het wordt vervolgens verabsoluteerd dat als je van abortus iets vindt, je een vrouw enorm beperkt in haar rechten. Dit gaat helemaal voorbij aan het feit van het recht van beginnend leven en de weg naar keuzevrijheid. Voor PerspectieF is dit de boodschap die ik mee zou willen geven: laat je niet gijzelen door het frame dat in de samenleving te veel geschetst wordt. En ik hoop dat wij als Christenen en ChristenUnie, juist in lastige tijden, groot en klein, er voor anderen kunnen zijn. Lukt het ons om, ook als iemand ontdekt: 'help ik ben zwanger', er voor die ander te zijn. Lukt het ons om die ander te ontvangen en met diegene op te lopen, los van welke keuze hij of zij dan ook maakt. Ik vind dat we daarbij altijd iets moeten laten zien van wie Jezus is, in plaats van dat we precies weten wat de goede argumentatielij is. Houdt in je achterhoofd dat je wil laten zien wie Jezus is. Volgens mij is Jezus altijd degene die de tranen afveegt, die door de knieën gaat en er is voor iemand in nood. Natuurlijk komt hierna de beleids- en wetgevingsdiscussie, maar het begint op de plek waar je woont, en iemand willen helpen.

WAT IS UITEINDELIJK JOUW STREVEN?

Ik hoop dat een meisje of vrouw het ziet zitten om een kind te krijgen, en dat die daarna dan voluit wordt ondersteund. Dus niet alleen op het moment van de beslissing, maar vooral ook daarna. Hiernaast hoop ik ook dat we nog meer kunnen inzetten op anticonceptie, bijvoorbeeld door dit gratis te maken. Er moet meer sprake zijn van en-en: anticonceptie gratis maken voor de doelgroepen die het nodig hebben en hulp als iemand zwanger is. Zo hebben we de staatssecretaris ook op pad gestuurd: inzetten op preventie en goede zorg, om zo het aantal abortussen omlaag te brengen.

In mijn studententijd zat er best een taboe op het onderwerp abortus, terwijl als je er dan over door praat, dan wil diegene er altijd voor de ander zijn. Ik heb ook mensen gesproken die zeggen: ik dacht aan abortus, maar dit zal ik nooit vertellen, want dat is niet leuk voor mijn kind. Maar wat ben ik blij dat er iemand was die zei: 'maar jij kan dit, ik sta naast jou'. Ik denk dat wij veel meer die rol op ons moeten nemen, veel meer dat het veroordelend of weglappend. Jij kan dit en wij staan naast jou.

WAT ZOU JIJ TENSLOTTE DE JONGEREN NOG MEE WILLEN GEVEN?

Ik word blij van betrokken Perspectievers en dat jongeren zich bij PerspectieF aansluiten en iets van het ChristenUnie geluid willen laten horen. Voor mij is dat hoop brengen en betrokken zijn. Alle thema's kun je abstract aanvliegen, maar durf naast die ander te gaan staan. Op die manier kun je echt een beweging zijn, een beweging die er voor elkaar is. Hiermee word je misschien niet de grootste jongerenbeweging van Nederland, maar wel de beweging die het meeste impact heeft op mensenlevens. Daar moedig ik jullie graag toe aan! •

“ VOLGENS MIJ IS JEZUS ALTIJD DEGENE DIE DE TRANEN AFVEEGT, DIE DOOR DE KNEËN GAAT EN ER IS VOOR IEMAND IN NOOD

Hoezo is het knap dat ik er ben?

Geschreven door: Stieneke Roelofsen

Het is een wat grauwe februari ochtend als ik samen met mijn geleidehond op mijn werk arriveer. Van verschillende kanten worden we begroet door collega's. Terwijl ik mijn laptop uitklap om aan de slag te gaan zegt één van de collega's 'ik vind het echt knap dat je hier iedere ochtend weer bent hoor!'. Ik mompel een min of meer beleefd dankjewel maar de rest van de dag blijft die opmerking knagen. Hoezo is het knap dat ik er ben? Omdat ik wel tien hele minuten naar mijn werk moet lopen? Is het dan ook knap dat alle andere collega's een huilende baby en de ochtendfile hebben overleefd?

Het zijn dit soort aardig bedoelde opmerkingen die me steeds vaker een onbestemd gevoel geven. Collega's en wildvreemden bedoelen dit over het algemeen positief. Ik ben in veel gevallen de enige persoon met een zichtbare beperking die zij kennen en in hun beleving doe ik praktisch onmogelijke dingen zoals een normaal leven lijden. Ik zou het compliment gewoon kunnen aannemen en doorgaan

met wat ik aan het doen ben. Helaas ligt het niet zo simpel. Mijn innerlijke cynicus vermoed dat het niet meevalt om teamleider of directeur te worden als de HR manager onder de indruk is van het feit dat ik überhaupt ben komen opdagen.

Zoals je mag verwachten ben ik dit soort Blue Monday gedachten gaan factchecken. Even wat feiten op een rijtje: er zijn in Nederland meer dan twee miljoen mensen met een chronische ziekte of beperking. Bijna een kwart van hen leeft in armoede. De kans op werkloosheid is dubbel zo groot voor mensen met een beperking. Voor mensen met een visuele of auditieve beperking liggen de cijfers nog hoger. Meer dan 70 procent van hen heeft geen betaald werk.

De cijfers liegen er niet om. Het is statistisch inderdaad onwaarschijnlijk dat ik op een dag directeur wordt. Daar zijn een hoop op elkaar inwerkende oorzaken voor aan te wijzen. Voor dit artikel wil ik me beperken tot het gebrek aan representativiteit.

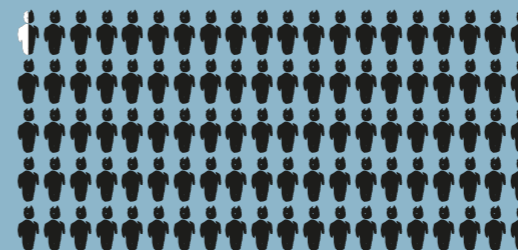
Veel mensen met een beperking hebben geen werk. Hierdoor is de kans klein dat de gemiddelde Nederlander iemand met een beperking tegenkomt als collega. Bewuste en onbewuste vooroordelen kunnen daardoor gemakkelijk in stand gehouden worden. In de werkomgeving komt men het bewijs van het tegendeel - een professional met een beperking - namelijk niet tegen.

Naast persoonlijke kennismaking is de media ook een belangrijke bron voor het verstrekken van (onbewuste) vooroordelen. Als mensen voortdurend hetzelfde beeld te zien krijgen dan wordt dat een logisch verwachtingspatroon. Diversiteit in de media is een punt waar veel media zich inmiddels behoorlijk van bewust zijn. Zij doen hun best om de representativiteit op het gebied van gender, huidskleur en religie te vergroten. Het is echter nog steeds niet normaal om een expert met hulphond of een verslaggever met rolstoel in beeld te zien. De plek waar belangrijke keuzes op dit gebied worden gemaakt is de politiek. Er zijn inmiddels gelukkig een paar parlementariërs met een beperking. Zij vertegenwoordigen een belangrijke stem van de achterban die hen

gekozen heeft. De diversiteit op dit gebied mag echter nog wel wat verder vergroot worden. Het zou mooi zijn als partijen bij het samenstellen van de kieslijsten ook de groep van mensen met een beperking goed representeren.

Ik ken de CU als partij die streeft naar een rechtvaardige samenleving. Daarbij willen zij met name oog hebben voor mensen die kwetsbaar zijn. De cijfers hierboven laten zien dat veel mensen met een beperking kwetsbaar zijn op financieel en sociaal gebied. Die kwetsbaarheid kan niet alleen worden opgelost door uitkeringen beschikbaar te stellen. Door de dynamiek van helpende en slachtoffer neemt de kans op verdere ongelijkheid toe. Gelijkwaardigheid ontstaat als iedereen echt mee kan doen op basis van talenten en expertise. Breng de diversiteit van alle Nederlanders dus tot uiting door een goede spreiding op het gebied van gender, huidskleur, sociaal-economische positie, woonomgeving en (on)zichtbare beperking. Hopelijk wordt het op die manier normaal dat een toekomstige minister van financiën een hulphond of rolstoel bij zich heeft.

Van de circa 12.000 volksvertegenwoordigers en bestuurders

heeft nog geen 0,5% een structurele functionele beperking.

In 95 van de 342 gemeenten kan je zelfstandig stemmen.

Er zijn meer dan 2.000.000 mensen in Nederland met een beperking of chronische ziekte.

HOEZIT DAT?

HOE WERKBAAR IS DE 2DE KAMER?

Geschreven door: **Pieter van Daalen**

Kamerlid worden is voor sommigen binnen Perspectief en de ChristenUnie een uitgesproken ambitie. Mirjam Bikker is fractievoorzitter geworden, Gert-Jan Segers heeft de Kamer verlaten en daarom is er een nieuw Kamerlid bijgekomen. Vanwege deze verschuivingen leek het me leuk om ons eens te verdiepen in de vraag: *hoe werkbaar is de Tweede Kamer? Is het gezien de verhalen van hoge werklast en intimidatie wel zo gezond om een Kamerambitie te hebben?*

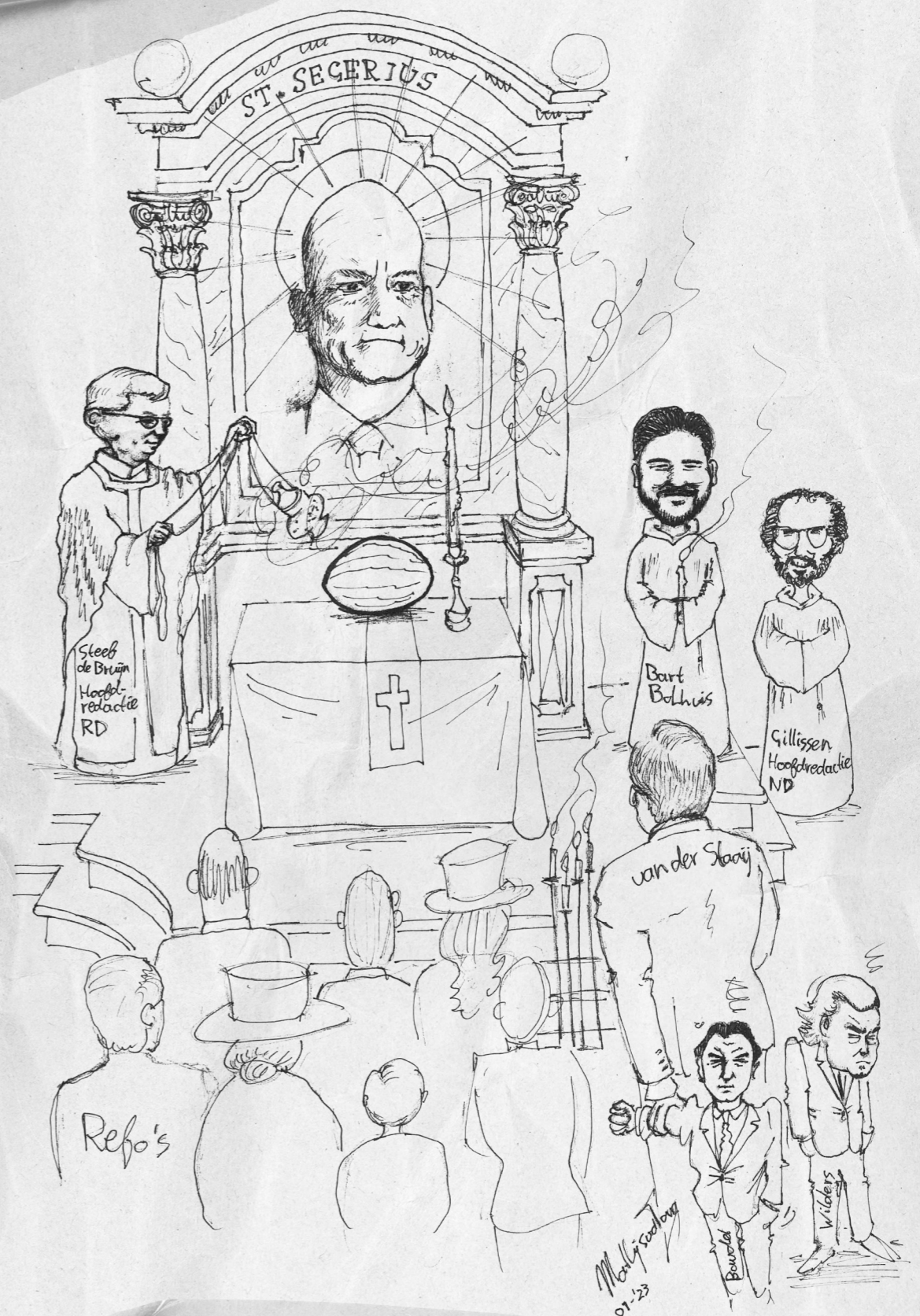
Al met al kun je stellen dat je niet zacht gebakken moet zijn om je taken als Kamerlid effectief te vervullen. Om de werklast te verlichten, zijn het invoeren van een kiesdrempel of het verhogen van het aantal Kamerleden opties die overwogen kunnen worden. Het is bij het invoeren van een kiesdrempel echter wel de vraag of de ChristenUnie, als relatief kleine partij, zich dan niet enorm in de voet schiet.

Steeds meer Kamerleden leggen hun werk neer omdat de werklast te hoog is. Deze werklast is bijvoorbeeld terug te zien in het recordaantal moties waarover gestemd is in 2021. Een oorzaak van deze werklast is de versplintering van het politieke landschap. Omdat er zoveel partijen zijn, zijn de fracties kleiner. Die fracties moeten zich echter wel met een kleiner aantal fractieleden door hetzelfde, al dan niet toegenomen werk ploeteren.

Naast de hoge werkdruk is er sprake van serieuze intimidatie vanuit de samenleving. Mirjam Bikker zei hierover in ons interview dat zij als coronawoordvoester een flinke berg aan boze mails binnenkreeg. 'Je moet een harde schil hebben', zei ze toen. Die harde schil moet je ook hebben binnen de muren van het parlamentsgebouw. Onderzoeken naar intimidatie- en wangedrag zijn hier helaas geen uitzondering.

En die ambitie als Kamerlid? Die zou ik als ik jou was toch nog eens goed heroverwegen. De feiten liegen er niet om: er wordt nogal wat van je gevraagd. Laten we daarom dankbaar zijn voor onze huidige Kamerleden. Het werk dat zij verzetten voor onze idealen is groots en daarvoor verdienen ze waardering. Mocht je na je heroverweging nog steeds die Kamerambitie hebben, zet dan in ieder geval in je CV dat je wel tegen een stootje kan. •

(TIJDELIJK)
**GESTOPTE KAMERLEDEN EN
 BEWINDSPERSONEN 2022:** **6**
**AANTAL WERKUREN:
 60 PER WEEK**
**AANTAL INGEDIENDE MOTIES IN 2021:
 5011 (RECORD)**
**GREEP UIT INTIMIDATIEONDERZOEKEN:
 GÜNDÖGAN, SMEETS, VAN DIJK**

De bewieroking van de Heilige G. J. Segers

Interview met Nicole Dick (25), bestuurslid bij PINK!, jongerenpartij van Partij voor de Dieren

Door: Marlies Potappel

In deze rubriek interviewt PerspeX een lid van een andere (jongeren)partij. Het leek me in het kader van het thema 'Leven' leuk om iemand te spreken van PINK, de jongerenpartij van Partij voor de Dieren, omdat deze partij een unieke visie heeft op dit thema en zich daarin onderscheidt van veel andere politieke partijen.

Na wat traditionele zoom-struggles zijn we verbonden. Ik, Nicole en haar geliefde kat. Ik had bewust de vraag: 'wat is je favoriete dier' niet opgenomen in mijn vragenlijstje (tikkeltje flauw), maar ik krijg 'm toch mooi beantwoord.

JE HOUDT VAN KATTEN DUS?

"Zeker, zeker. Ik dacht altijd: ik neem een kat, want ik ben best veel weg. Een kat is zelfstandig en die vermaakt zich wel. Maar nee, die van mij is enorm afhankelijk. Was leuk geprobeerd."

Nicole is 25 jaar en landelijk bestuurslid van PINK. Verder is ze fractiemedewerker bij de gemeenteraadsfractie in den Haag, haar woonplaats. "Heel mijn leven is Partij voor de Dieren op het moment. Erg leuk."

Nicole is opgegroeid in Almere en studeerde cultuurwetenschappen in Maastricht. In haar master focuste zich onder meer op de sociale kant van technologie: waarom slaan technieken wel of niet aan? Ook kwam ze in aanraking met het thema klimaat. Vragen als: "waarom wisten we dit al zolang, maar gebeurt er weinig?" kwamen naar voren.

IK VRAAG NICOLE OF HAAR AFFINITEIT MET DUURZAAM- HEIDSVRAAGSTUKKEN TIJDENS HAAR STUDIE IS ONTSTAAN.

"Niet helemaal" antwoordt ze. "Toen ik 17/18 was ben ik vegetariër geworden. Ik had een duidelijk moment van: ik kan dit niet meer los zien van wat het ooit was. Ik heb er toen meer over geleerd en ben veganist geworden. Dat was in die tijd nog best een beetje raar. Ik dacht: misschien vind ik bij PINK! mensen die er hetzelfde tegenaan kijken als ik, dat was voor mij een belangrijke motivatie om actief te worden bij PINK!. Zo ben ik er een beetje in gerold."

Ik vervolg het interview met enkele vragen die ik vooraf naar Nicole heb gestuurd.

HOE ZIET VOOR JOU DE IDEALE WERELD ERUIT?

Dat is een hele lastige vraag. Ik zou het het beste kunnen omschrijven als 'balans'. Je merkt dat er aan de ene kant heel veel excessen zijn in de wereld, en aan de andere kant heel veel tekorten. De mens heeft daar een groot aandeel in, door de manier waarop we leven en dingen doen. Als je naar de natuur kijkt is er een soort balans. Ecosystemen houden zichzelf in stand, maar wij hebben dat verstoord. In de ideale wereld zou de balans weer terugkomen, en leven we in een wereld waarin iedereen gelijk is aan elkaar. We leven dan samen met de aarde en de natuur en zien onszelf en de aarde niet meer los van elkaar. Mensen vergeten soms dat we ook dieren zijn als mensen."

**"WE LEVEN DAN
SAMEN MET DE
AARDE EN DE
NATUUR EN ZIEN
ONZELF EN DE
AARDE NIET MEER
LOS VAN ELKAAR.**

**MENSEN
VERGETEN SOMS
DAT WE OOK
DIEREN ZIJN ALS
MENSEN."**

WIE OF WAT VIND JIJ EEN INSPIREREND VOORBEELD?

Ik vind het lastig om één persoon aan te wijzen. Ik denk het eerst aan mensen om me heen, die heel erg bezig zijn met hun idealen, maar ook openstaan voor anderen. Concreet denk ik aan één van de raadsleden hier in Den Haag. Hij werkt heel hard en komt op voor specifieke groepen. Sowieso de dieren, daar weet hij heel veel over. Maar ook dak- en thuislozen en sekswerkers. Dat zijn groepen die veel mensen zien als een probleem in de stad. Hij zegt: dat zijn ook gewoon mensen; mensen die misschien keuzes maken die jij niet zou maken, of in een situatie zijn terechtgekomen. Dat betekent niet dat we die mensen niet als mensen moeten zien. Ik vind het belangrijk om altijd open te staan voor wat mensen je te vertellen hebben en de verbinding te zoeken. Je hebt elkaar nodig om iets te bereiken, ook in de politiek. Zelfs met de VVD hebben we raakvlakken, ook al kunnen we het op veel vlakken niet vinden. Sommige partijen daargelaten dan; er zijn grenzen.

"ER ZIJN GRENZEN". WAAR LIGT DIE GRENS VOOR JOU?

Op dat moment dat je groepen, mensen of dieren niet meer in hun waarde laat. Je kan een andere manier van kijken naar de wereld hebben, maar daarin nog steeds respect hebben voor iedereen. Daar zou ik de grens trekken.

WAT MOTIVEERT JOU OM JE IN TE ZETTEN VOOR JE IDEALEN?

Mijn motivatie is best egoïstisch. Het klinkt misschien cliché: ik kan slecht tegen onrecht en denk dat dingen niet gaan op de manier waarop ze zouden moeten gaan. Ik heb een tijd gehad dat ik me machteloos voelde: ik ben maar één persoon. Wat kan ik nou doen voor al die mensen die het slechter hebben dan ik of voor dieren die lijden?" De PvdD en PINK! hebben me heel erg gemotiveerd. Als je met de hele partij kiest om iets te doen of juist te laten, dan kan dat zeker verschil maken. Het geeft me energie dat veel mensen er hetzelfde instaan als ik en bezig zijn met deze thema's.

HOE MAAK JIJ HET VERSCHIL?

Ik had nooit verwacht dat ik de politiek in zou gaan. Als je me dat 5 jaar geleden had verteld zou ik je hebben uitgelachen. Met dat ik het achterhoofd probeer ik mensen hun manier van 'een steentje bijdragen' te laten vinden. Sommige mensen doen dat via politiek, anderen via activisme. Weer anderen voeren rustige gesprekken met vrienden over keuzes. Ik probeer dat heel erg te stimuleren, ook in mijn functie binnen PINK.

HET THEMA VAN DIT NUMMER VAN PERSPEX IS "LEVEN". WAAR DENK JIJ AAN BIJ DIT THEMA?

Ik denk meteen aan ecosystemen, hoe alles met elkaar verbonden is en dat je dingen niet los kunt zien van elkaar. Dus veel meer het samenleven met dieren en natuur, in plaats van de natuur zien als iets dat er voor ons is om van te leven. De kijk op natuur alsof het een gebruiksvoorwerp is, dat voor ons moet produceren. In mijn ogen heeft alles z'n eigen waarde, los van dat het iets betekent.

WAT IS VOLGENS JOU DE WAARDE VAN HET LEVEN?

Er is niet echt een waarde op het leven te plakken, en daarmee heeft alles een waarde. Het één kan niet zonder het ander. Daarmee is ook het één niet meer waard dan het ander.

WAAR LEEF JIJ VOOR?

Nergens voor. Ik leef heel erg bij de dag... nou ja, dat is misschien teveel gezegd. Maar ik maak de keuzes die me nu het beste lijken. Ik sluit niet uit dat ik over een dag, maand of jaar andere keuzes maak: je krijgt altijd weer nieuwe inzichten. Ik probeer mijn plekje te vinden en het beste te doen. Wat dat precies betekent verschilt soms per dag.

ALS JE ÉÉN DING ZOU MOGEN VERANDEREN IN DE NEDERLANDSE POLITIEK, WAT ZOU DAT DAN ZIJN?

Ik zou de kloof tussen politiek en de rest van de samenleving willen overbruggen. Soms denk ik tijdens kamerdebatten of in de gemeenteraad: 'waar zijn we nu eigenlijk mee bezig?' Ik denk dat er veel mogelijkheden verloren gaan door de manier waarop politiek wordt bedreven. Burgerinitiatieven worden bijvoorbeeld al snel van tafel geschoven als het concreet wordt. Ik ben een voorstander van kruisbestuiving tussen politiek en burger, voor zover je die kunt scheiden.

"ECOSYSTEMEN HOUDEN ZICHZELF IN STAND, MAAR WIJ HEBBEN DAT VERSTOORD.

IN DE IDEALE WERELD ZOU DE BALANS WEER TERUGKOMEN, EN LEVEN WE IN EEN WERELD WAARIN IEDEREEN GELIJK IS AAN ELKAAR."

LAATSTE VRAAG: WAAROM ZOU IK OP DE PARTIJ VOOR DE DIEREN MOETEN STEMMEN?

Ik kan hier héél lang over praten. De samenvatting is: wij durven keuzes te maken die nodig zijn om op vrij korte termijn nog een leefbare planeet te hebben. Daarmee kijken we niet per se naar wat ons bij de volgende verkiezingen de meeste zetels brengt, maar naar wat het land nodig heeft. En daarmee bedoelen we niet alleen de mensen, maar ook de natuur en de dieren. Ik denk dat dat een geluid is dat veel meer gehoord moet worden binnen de politiek!

TEGEN *het* SPÆL

Geschreven door: **Reinier van Leer en Nathan Kramer**

Zestien jaar geleden kroop de Twittervogel uit zijn kleine, blauwe ei. Het platform was toen slechts een vrijplaats voor tech-hobbyisten: mensen deelden wat hen op dat exacte moment bezighield. Maar deze vrijplaatsstatus behield het platform niet lang: drie jaar later was de retweetknop toegevoegd en werd een bericht niet door één, maar door duizend accounts uitgesproken. Het bereik van één individueel account verspreidde zich zo mijlenver over het platform heen.

Twitter was een spel geworden, de regels gaan als volgt: des te meer je uitspraak oproer zaait, op tenen trapt, of vingers doet jeuken, des te meer punten er op je naam komen te staan. Krijg jij de ander stil? Dan ben je onbetwist een winnaar. Waarom moeite doen met een uitgekende visie op de toekomst van je land als een bak stront dezelfde punten scoort? Elk ander sociaal platform kent soortgelijke spelregels. Zolang er maar een zo groot mogelijke prikkel binnen zo kort mogelijke tijd het hoofd van de gebruiker in kan worden gestampt. En laat de gebruiker vooral niet verder denken, maar hoogstens boos worden en retweeten met verontwaardiging en eventuele haat. Presenteer prompt daarop een nieuwe set aan prikkels, zodat hij afgeleid blijft scrollen en scrollen.

ROEPTOETERS

In de Tweede Kamer is het kunnen scoren binnen het spel voor sommige politici verworden tot het hoogste goed, boven

algemeen belang en redelijkheid. Het spel maakt het werk bovendien een stuk makkelijker: een Kamerlid hoeft slechts een kleine compilatie te maken met soundbites, oneliners en ander vermaak in het parlement om fraaie scores te behalen in het spel. Inhoud en meer van zulk soort saaie bedoeningen zijn niet langer nodig om jezelf als winnaar te zien. Twitter en andere platforms hebben zo het werkelijke publieke gesprek weten te sussen en vervangen door een spektakel, opgevoerd door de hardste roeptoeters.

Politici, weerhoud jezelf van dit makkelijke entertainment! Neem een Twitter-retraite en bezin je op wat je zendt en tot je neemt. Een volksvertegenwoordiger hoort zich te verdiepen in de kunst van het luisteren, niet in het meegaan in de hetze. Enkel zo krijgen wij het publieke gesprek uit de nesten. •

Durf **stil** te
staan om
verder te
komen >>

EH-BASISJAAR

EH-TRAJECT

M-ROUTE
training voor mbo'ers

Op een regenachtige vrijdagmiddag zat ik in de trein naar Breukelen. Samen met medebestuurder Nathan Kramer had ik een afspraak bij filosoof en oud ChristenUnie senator Egbert Schuurman. Thema? Leven. Terwijl de regen op de ramen spatte realiseerde ik me dat het leven het meest fascinerende is wat God in Zijn Schepping heeft gemaakt. Heftige regen, rotspartijen maar ook chemische reacties en natuurkundige bewegingen zijn prachtig. Maar hoe Hij alles bij elkaar brengt in miljoenen planten, dieren, bacteriën en schimmels is door de mens niet na te maken en adembenemend: van de verstilde vleugelslag van een vlinder tot de schaterlach van een kind.

'Alles van waarde is weerloos', dichtte Lucebert. Leven is het meest waardevolle wat we hebben gekregen, en tegelijk iets heel kwetsbaars. Vaak beseffen we dat maar nauwelijks en gaat er van alles mis door wat we doen. We bedachten plastic om ons voedsel langer te kunnen bewaren, maar vinden het nu terug in ons voedsel. We gebruikten PFAS om onze pannen niet te laten aanbranden, maar zien nu de gevolgen voor ongeboren kinderen en ons immuunsysteem. Waar we een oplossing zochten voor fraudeurs met toeslagen, schiepen we een systeem dat duizenden levens verwoestte. We creëren een oplossing voor een probleem, dielater toch tot een groter probleem leidt. Het kostbare geschenk van het leven kan beschadigd raken of zelfs verloren gaan door wat we doen.

Jens Mastert

Voorzitter Perspectief

Er komen steeds nieuwe technieken bij en dat zal nog wel even zo doorgaan. Maar hoe gaan we hiermee om? Het is moeilijk in te schatten wat een innovatie van nu later voor invloed heeft. Wat wordt de invloed van AI? Gaat meer technologie onze voedselvoorziening fiksen? Of moet het juist kleinschaliger en dichter bij de natuur? Kan technische weersbeïnvloeding ons helpen bij het tegengaan van een klimaatcatastrofe, of scheidt het weer een nieuw probleem? Het zijn vragen waarop we niet altijd het antwoord weten maar waar we al wel besluiten over moeten nemen. Maar hoe neem je deze beslissingen? Professor Schuurman bleek hierover grondig te hebben nagedacht. Schuurman gebruikte in zijn werk als senator maar ook in zijn filosofie de volgende vraag: "Dient deze techniek het leven?" Deze vraag klinkt misschien ietwat oppervlakkig maar gaat dieper dan het op het eerste gezicht lijkt.

Als enkele decennia geleden de vraag was gesteld of meer broeikasgassen het leven zouden dienen in plaats van alleen economisch voordeel op te leveren, leefden we nu in een andere wereld. Of wanneer we bij het optuigen van de toeslagencontroles de vraag hadden gesteld wat dit voor het leven van mensen zou betekenen in plaats van te focussen op enkele profiteurs. Het maakt uit. Maak het jezelf eigen deze cruciale vraag te stellen voor je een oplossing inzet.

Om zo, als politiek, het kwetsbare en kostbare leven dat ons gegeven is te beschermen.

DE WAARSCHUWING OVER ONS RUSLANDBELEID LAG ER AL LANG.

“Het wordt winter: De vergeten lessen van de koude oorlog” van Garry Kasparov

Garry Kasparov schreef in 2015 al een boek dat de ontwikkeling van Poetin richting autocraat beschreef. Het gaat tevens over de staat van Rusland en de westerse verhouding daarmee. Hij signaleert veel problemen en duidelijke vroege tekenen van zorgwekkende ontwikkelingen en biedt een aantal oplossingen. Nu de Oekraïne in oorlog is met Rusland, die sinds de stand van 2015 enorm geëscaleerd is, las ik dit boek om meer over Rusland en haar autocratie te leren. Hoe Rusland en Poetin in elkaar steken en hoe het westen er mee om moet gaan is nu een relevantere vraag dan ooit.

Kasparov duidt de leiders voor Poetin, Gorbachev en Yeltsin, waarvan Yeltsin Poetin aan de

macht helpt. Van KGB-kolonel tot premier, met af en toe wat schimmige verkiezingen, wordt Poetin president in 2000. Als president ontwikkelt Poetin zijn reputatie als harde terreurbestrijder tegen Tsjetsjenen, waarbij hij massaal burger-slachtoffers maakt zonder enige zorgen of bedenkingen. Het overlijden van Yeltsin neemt de laatste schroom weg voor Poetins volledige autocratische transitie die geleidelijk maar schaamteloos doorzet.

Het westen investeerde volgens Kasparov veel te lang in Rusland, hopen dat welvaart democratie zou brengen en gewone Russen zou helpen. Dit ondanks alle tekenen van oligarchie en kleptocratie, het stelsel waar stelen een instituut is. Kasparov vindt dat het Westen te lang met Poetin normale diplomatie en handel bedrijft en dat we te gemakkelijk meedoen met sporttoernooien in Rusland, zoals het WK en de Olympische Spelen. Het Westen wist al lang van bloedbaden in Tsjetsjenië, de dode journalisen en dissidenten Politkovskaya en Litvinenko en anderen.

Uitgangspunten zijn vaak algemeen in Kasparovs boek. Duidelijk wordt dat Poetin half als dictator en half als maffioso regeert. Zijn medestanders krijgen banen, staatsbedrijven en miljoenen deals en zijn tegenstanders krijgen vervolging, celstraffen, of

de dood. Kasparov ziet als antwoord daarop het niet diplomatiek meedoen alsof Poetin een gewone democraat is waar gepraat mee kan worden. Hij prijst gerichte mensenrechtensancties als de Magnitskywet, en spoort ons aan om de steunende oligarchen en geldstromen aan te pakken. Poetin verstaat machtspolitiek veel beter dan toenadering en diplomatie. Kasparov draait ook een bekend adagium om. Oorlog escaleert niet als wij in het Westen ferm stelling nemen, maar als je Poetin te lang te veel ruimte geeft. De geschiedenis van appeasement, het onderhandelen met Hitler en compromissen sluiten, wordt vaak waarschuwend aangehaald.

Dit boek beoordeel ik als zeer goed. Kasparov schrijft uit ervaring en betrokkenheid. Het doet doordenken met handvatten die eigenlijk een brede en algemene aanpak van Poetin voorstellen. Het boek uit 2015 bevat nog veel lessen voor vandaag die we te lang op de plank hebben laten liggen. Het wordt tijd om dit op te pakken en assertiever tegen Poetin te zijn, en met de pakketten sancties sinds februari 2022 zijn we daaraan begonnen.

Daniel van Holten

“Winter is coming: Why Vladimir Putin and the Enemies of the Free world must be stopped”
Atlas Contact, 288 pg, 59,95, ook tweedehands en als e-book verkrijgbaar

DURF TE #Hopen

COLOFON

HOOFDREDACTEUR Marlies Potappel REDACTIE Stieneke Roelofsen, Daniël van Holten, Marnix Koops,
Pieter van Daalen, Gerard Saurwald VORMGEVING Levi Reinds

@PerspectieF

cujongeren

PerspectieF